IN-NAĦLA

TA'

AGOSTINO LEVANZIN.

GAZZETTA TA' CULL GIMGĦA BIEX TGĦALLEM U TIDDEFENDI IL POPLU.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Giebha żeŭġ dac li għaraf ħallat il ħelu ma'l meħtieġ.

68. | 18 ta' DICEMBRU 1909. | IT-TIENI SENA

FTEHIM.

Hadd ma jista jissieħeb għal ankas minn sena; u jecc ma jgħarrafx lili, b'il mictub, għallankas ħmistax kabel, li ma fi ħsiebux ijgedded, ingħoddu bħala 'msieħeb għa's-sena ta' ŭara. Il ħlas, b'il kuddiem, hu: għal ta'l Belt, ta'l Furjana u ta' Ta's-Sliema ħames xelini f'is-sena u jista jsir b'is-itt xhur jeŭ b'it-tliet xhur; l-oħrajn ijħallsu, barra minn dan, il posta ucoll. Cull min jissieħeb issa jieħu l-eŭŭel sena b'xejn; min ijsieħbu jseħu "Maħbub ta' Ġesù" b'xejn. In-"Naħla" u il "Maħbub ta' Ġesù" jinbigħu għand il Fotografu VELLA u għand is-Sur ĠANNI CRITIEN, it-tnejn fi Strada Rjali ta'l Belt, fejn jista jsir il ħlas ta'l gazzetta ucoll. L-ittri għandhom jinbagħtu collha f'Ta's-Sliema, 12, Str: S. Vincenzo.

L-Esecuttiv.

Pipì. (*ħiereġ m'il Cunsill ijparla ma' Totò*) X'discors għamel, balleċ, il Contin Caruana-Gatto contra il-ligi ta' larmi, ħej! Cullħadd ħa gost jisimgħu jitħaddet; u cull ma kal sħiħ u fiħ x'tomgħod.... Chif ma għarafx fejn jati rasu is-Segretarju!... B'il ħakk it-tnejn ta'l Esecuttiv għażluhom ?...

Totò. Iva, u dalŭakt incunu nafu min huma. Rajt issa b'għainejc jecc il Cunsilieri hemm fuk humiex ta' gid jeŭ lè? Ma jidhirlecx li il Gvern ŭara li sama daŭc it-taħditiet sbiħ li għamlu il Cunsilieri collha contra l-Ordinanza ta'l armi jrid jaħsibha darbtejn jecc m'hux actar kabel jakta iż-żarda ŭaħdu ? Dac collu li kalu jigi stampat f'id-*Debates* u daŭna jmorru f'idejn il Ministru; u b'hecc ijcun sama *ufficjalment* iż-żeŭġ kniepen. Chiecu il Cunsulieri telku min chien ijżomm ir riedni lil Gvern f'il għamil tiegħu?...

Pipì. L-Istampa u il Cunsill Popolari...

Totò. Il Ministru ma hu katt sejjer jirriconoxxi l-għamil ta'l Cunsill Popolari u għalhecc jagħmilha ta't-trux, bħal ma ma jatix tant pis għal dac li jgħidu il gazzetti billi daŭna iż-żeŭġ ħŭejjeġ ma humiex mezzi *ufficjali.* Mela ma'l gazzetti li jcomplu jakdu id-dmir tagħhom, għandna f'il Cunsill il *vuci ufficjali* ta'l Cunsilieri u għada jcollna il *vuci ufficjali* ta't-tnejn ta'l Esecuttiv u ŭara jcollna il *corrispondenzi ufficjali*; u daŭna il ħŭejjeġ collha *ufficjali* il Ministru ma jistax ma jatix ŭiden għalihom u għalhecc xi haġa għal gid tinbet sgur jeŭ għallankas ma jħallix lil Gvern ta'haŭn jagħmel li jrid u li jogħġbu biex jaħkarna billi jcun sama u ŭiżen fejn għandna raġun...

Pipì. Iżda b'dan collu il Gvern, la għandu il maġġjoranza, jibka jagħmel li jrid... allavolja issa jcun hemm tnejn fl'Esecuttiv...

Totò. Iva, ingħid bħalec... iżda chien ijcompli jagħmel li jrid chiecu telku ucoll... mela l-*astensjonismu* jeu id-*dimissjoni* ta'l Cunsilieri ma hix rimedju biex inżommu il Gvern li ma jagħmilx li jrid. Biss b'daŭna ir-rimedji foloż li tixtiek int issib li m'hux talli il Gvern jista jaghmel deni u ħsara chemm ijrid iżda li lil Ministru ħadd ma jcun jista *ufficjalment* jurih dana id-deni u jitolbu li ma jħallieħx ijsir; u dana jidhirli li hu dannu ŭisk acbar minn dac li jista jiġrilna meta il Cunsilieri jcunu hemm fuk. Ma'dana żid li issa għandna tnejn minnhom fl-Esecuttiv u li daŭna billi jcunu jafu cull ma il Gvern jicteb lil Ministru jcunu jistgħu jibagħtulu ir-raġunijiet cuntrarji u dana nahseb jiena li sejjer ijcunilna ta' gid cbir uisk...

Pipì. Jidhirlec ?...

Totò. Iva, u naħseb li sejjer ijcunilna ta' gid ucoll għaliex jecc, chif nitma, li iż-żeŭġ Cunsilieri ta'l Esecuttiv ijgibu irŭieħħom tajjeb il Ministru jintebaħ li f'Malta għandna nies li jista jitlak f'idejhom it-triegija ta'l pajjis u b'hecc naħseb li it-triek għal maġġjoranza tillixxa iżjed...

Pipì. Jecc ma jittradixxuniex imħabba f'daŭc il mishuta tliet mitt lira...

Totò. Ma naħsebx; l-eŭŭel nett għaliex illum chif sar ?il Cunsill Esecuttiv cullħadd ijcun jaf jecc daŭc it-tnejn humiex jivvotaŭ ma'l Gvern jeŭ le; u b'hecc m'hux biss ijcollhom il gazzetti ŭarajhom li jicxfulhom għaŭarhom m'il pubblicu li darb'oħra ma jtellagħhomx; iżda jcunu kiegħdin dejjem taħt il fiduċja ta' sħabhom li meta jaraŭhom li ħarġu m'it-triek id-dritta jatuhom *vot ta' sfiduċja* li biex joħorġu ta'irgiel u ma jkanklux il pajjis collu contra tagħhom ijcollhom jitilku. Barra minn dan jien nirraġuna hecc. Ŭieħed m'it-tnejn ijcun sgur is-Sur Cicc Azzopardi la ħu il *Leader.* Issa taħsbu intom li chiecu is-Sur Cicc ried impieg ta' tliet mitt lira f'is-sena jeŭ m'il fondi segrieti biex ma jisfiduċjax il Gvern tagħna bħal ma

għamel fuk l-economiji u ir-riformi, ma chienx jatihomlu b'il kalb collha u jimlieiu ħalku bl-ilma? Is-Sur Cicc ma ħa xejn u baka jħambak u jati dali contra il Gvern. Dana x'ijfisser? Xejn ħlief li hu galantom u ma jinxtarax chif gieb u laħak. Mela jecc ma inxtarax kabel għala għandu jinxtara issa b'it-tliet mitt lira li jieħu b'il barca t'Alla collha ta' xogħlu u ta'ż-żmien li jitlef m'il professjoni bħal ma jieħduhom il Ministri ta'l pajjisi ta'd-dinja collha (u jieħdu ŭisk actar minnhom) u bħal ma jieħodhom sa l-ankas Deputy u sa l-ankas Registratur jeŭ scrivan ta'l Gvern li ħadd ma katt ħolom li jippretendi minnhom li għandhom jaħdmu għal pajjis għal xejn jeŭ għal l-unur biss. Ma dana nibka dejjem ingħidlec li jecc insibu nies galantomi u ta ħila li jridu jaħdmu għal pajjis b'xejn ijcun ħafna aħjar.

Pipì. U l-ieħor?...

Totò. L-ieħor actarx ijcun is-Sur Salv Cachia Zammit li hu il perla ta'l galantomi u li ilu tant f'il politica u tana tant prova ta'l onestà u ta'l ħila tiegħu li ma naħsibx li haŭn ŭieħed biss f'Malta collha chif iddur li ma japprovax il għażla tiegħu.

Pipì. Mela għala is-Sur Dalli u xi oħrajn ijħambku tant contra l-Esecuttiv u jgħidu li dac loc ta't-tradiment.

Totò. Għidtlec għala diġa u żommha dejjem f'rasec: BISS GĦALIEX HEMM IL MIBEGĦDA PERSONALI U GĦALIEX JAFU LI DAC IL GĦENEB GĦALIHOM KARES.

Pipì. Sejjer ħalli nilħak il-Lanċa għa'x sar il ħin.

Totò. Saħħa hej, arrivederci.

FRAC.

Il Poplu Malti jixtiek jaf:

1. Għala is-Sanità tagħna xi ħames snin ilu chienet b'il fors trid tgħid li id-deni chien ġejj m'il bjar u gegħlet tant nies ijħammlu il bir b'tant spejjes cbar u issa telket il bjar biex tŭaħħal f'il ħalib ta'l mogħoż?

2. Jecc dina il famusa Sanità bi ħsiebhiex ŭara li tekred il mogħoż collha u il cummerċ ta'l ħalib titlak il mogħoż għaliex tara li ħadet granċ biex tŭaħħal f'ħaġ'oħra.

3. Jecc l-Avucat ta'l Curuna b'il ligi il ġdida li tŭebbel biha fuk l-armi intebaħx li l'in-nies ta'r-raba sejjer ijgegħilhom ijħallsu żeŭġ taxxi f'is-sena: ŭaħda fuk il chelb u oħra fuk li-xcubetta biex għal bżonn jiddefendu irŭieħhom billi minn għajr daŭna iż-żeŭġ ħŭejjeġ ma jistgħux ijgħixu u l-actar fl-istraman?

★

Cull min chien hemm f'il Cunsill f'is-seduta li saret f'it-8 ta' dana ix-xahar ħa pjacir meta sama id-discorsi sbiħ u irraġunati li għamlu il Cunsilieri contra l-Ordinanza ta'l armi, u l-actar meta instemgħu iż-żeŭġ discorsi ta't-Tabib Said u dac famus ta'l Contin Caruana-Gatto, li ŭarajh is-Segretarju ma għarafx chif jirrispondi u talab iż-żmien għal tmien t-ijiem oħra.

Irrid nistaksi jiena lil daŭc li jgħidu li billi il Cunsilieri jcunu hemm ma jisŭeŭ għal xejn u li il Gvern jagħmel li jrid u li jogħġbu, jecc hux aħjar li instemgħu f'il Cunsill contra dic l-Ordinanza daŭc id-discorsi jeŭ le. Mela jecc il Cunsilieri ma għandhomx il maġġjoranza, għandhom id-dritt li jiccriticaŭ u jiccumbattu ufficjalment il għamil ta'l Gvern u dana jisŭa dejjem għal xi ħaġa għaliex il Gvern ŭara li jicxfulu il borma jaħsibha darbtejn chif għandu jgib ruħu ma'l poplu; iżda jecc hemm fuk ma jcollu min ijċanfru ħadd jibka għaddejj dritt b'il vot t'al Membri Ufficjali. Araŭ chif il ligi ta's-sensji għaddiha meta ma chienx hemm il Cunsilieri hemm fuk. Min jaf chiecu sama it-tħakkiek tagħhom għaddihiex?

★

Talbuni biex ingħarraf b'il grazzja li kala il Kaddis Gerardu Majella lil ŭaħda mara billi fejjkilha lil bintha minn marda kalila ŭara li talbitu b'il ħrara; u dana jiena nagħmlu b'il kalb collha.

★

Nitolbu għa'r-ruħ ta' **Ester Ebejjer** (mitŭielda Busuttil) li mietet ftit ilu ta' tlieta u tlietin sena biss. Ħalliet ŭarajha tarbija ta' tliet snin. Alla jatiha il mistrieħ ta' dejjem.

★

D'al ġranet għa'x ŭieħed resak fuk Canoncu ta' San Paŭl u ma kalax il carità li talbu ried jaħbat għalih b'is-sicchina. Il ġuħ beda jaħchem seŭŭa u il Gvern hemm bżonn li jibda jara x'jagħmel.

★

Sajjetta fakkgħet ġo'l Cnisja ta'l Mellieħa f'il ħin li il Cappillan chien kiegħed ijkarben. Minn nies li chien hemm ħadd ma ġralu xejn iżda il bini ta'l Cnisja ħass seŭŭa.

Aħbarijiet ta' Barra.

Fi Franza ix-xita li għamlet hi kaŭŭija ŭisk, u hemm xi bliet bħal ma hi Boulogne-sur-Mer, li nistgħu ingħidu li kiegħda tgħum fl-ilma.

F'il port ta' Gibilta' il vapur ingliż *Donegal* babat m'al vapur transatlanticu *Malaga* u lil dana ġratlu tant ħsara cbira, billi sfondra, li chellu jarġa l-ura u jidħol f'il port.

Il Premju Nobel ta'l Fisica inkasam bejn Marconi u il Professur Braun ta' Strasburgu; dac ta'l «Paci» inkasam ucoll bejn Beernaert ta'l Belġju u d'Estournelles De Constant, tranciż.

Il famus Bleriot, dac il franciż, li chellu il ħila bl-areoplan ijgħaddi minn Franza għal l-Inghilterra ŭaka f'Costantinopoli minn fuk l-areoplan u ċaġġa seŭŭa.

Lord Asquith, il cap ta'l-Liberali ingliżi, għamel taħdita kaŭŭija fl-Albert Hall li fiha fisser chif is-setgħa li għandha il Camra ta'l-Lordi li ma tħallix ijgħaddi il bilanċ ta'l flus li ivvotat il Camra ta'l Comuni hu attacc contra is-setgħa ta'l poplu, għaliex f'in-nefka ta' flus lil dana ma għandu jindaħallu ħadd; u fissrilhom ucoll li il Lordi ma jridux li jgħaddi dac il bilanċ għaliex sejjer joħlok taxxi li f'loc li jagħfsu fuk spallejn il fkir jagħfsu fuk l-artijiet u ir-renti cbar li għandhom il Lordi ta'l Inghilterra. Kal ucoll li ma jokgħodx qŭiet kabel ma in-nefka ta'l flus ma jcun jista jindaħal fiha ħadd ħlief il membri ta'l Camra ta'l Comuni li tirrappresenta il poplu. Dana id-discors intgħoġob ħafna u jifhmu li fl-elezzjonijiet li gejjin jerġgħu jitilgħu il Liberali. F'is-sala chien hemm biex jisimgħuh għaxar t-elef ruħ u applaŭduh ŭisk.

Il vapur franciż Jean Martell hu u sejjer Napli ħacmu baħar kaŭŭi ħafna li l-eŭŭel ħadlu it-tmun u imbagħad ħabbtu fuk l-iscolji t-Iscja. In-nies salvaŭ.

F'il gasometru li xpacca f'Amburgu bakgħu mejjtin ħamsa u għoxrin u xi tlietin feruti u il ħsara li saret f'il bini hi cbira ŭisk.

Is-Sultan Leopoldu ta'l Belġju kiegħed ijmut, u għamlulu il griżma ta'l morda kabel l-operazzjoni li għandu bżonn.

Il barbier Tommasu Hayes ilu jagħmel il-leħja, għal għaxar snin sħaħ, lil miljunarju Rockfeller, l-actar bniedem għani li ħaŭn f 'id-dinja u li jsejjħulu is-« Sultan ta'l Pitrolju »; u ta' dana chien jatih ukija cull jum u jibgħatlu il carrozza. Dana il barbier issa ħareġ ctieb fuk dana Rockfeller li kiegħed jinħataf.

Dan l-aħħar f 'il Camra ta'l Comuni Ingliża għaddiet ligi favur ta'l Insara Romani Cattolici li għaliha chienu ilhom jitħabtu ŭisk. Dari il Lord Cancellier ta'l Inghilterra u il Lord Intendent ta'l Irlanda ma chienux jistgħu jsiru jecc ma jcunux Protestanti; din tneħħiet. Dari meta chien jilħak sultan ġdid u jieħu il ġurament ta'l fedeltà chien ijgħid fih li ittkarbin chif nifmuh aħna chien *dagħa* u *idolatrija*. Daŭn il chelmiet neħħeŭhom m'il ġurament u illum is-Sultan jaħlef biss li għandu jżomm fl-Inghilterra ir-Reliġjon Protestanta. Dina hi rebħa cbira għal Cattolici li l-Inghilterra u jum li f 'id-daŭl ta'ċ-ċiviltà u ta'l-libertà hi dejjem minn ta' kuddiem.

Fi Clermont Ferrand, fi Franza, is-Sinjura Cenestina, mart l-Imħallef ta'l Korti ta'l Camra ta'l Cummerċ, sajjret il crema u f 'loc li fiha tefgħet iz-zoccor tefgħet bi sball l-arsenicu li chienet xtrat biex toktol il ġrieden. L-Imħallef, is-sinjura u binthom Gipoulon mietu malli chielu il crema u is-sinjurina ta' dsatax il sena u żeŭġ tfal żgħar actarx ijmutu ucoll.

F'Berlin ġara delitt icreħ ŭisk. F 'ix-xmara Sprea sabu gisem ta' mara b'rasha, riġlejha u dirgħajha maktugħin, b'żakkha miftuħa u b'kalbha imtakkba bl-icreħ. Sar tiftix cbir m'il Pulizija iżda għadhom ma ŭaslu imchien billi lankas ma sabu irras f 'ix-xmara biex jaraŭ min chienet. Ŭegħdu ucoll somma cbira ta' flus lil min jicxef il kattiel iżda għadhom ma nifdu imchien.

F'New York ġrat disgrazzja cherha ħafna. F'il-lucanda fejn chien alluġġat certu Guttinger, direttur ta' ġurnal u bniedem politicu, cullħadd chien jorkod imbażża billi f 'daŭc l-inħaŭi chien sar ħafna serk. Dan Guttinger, bi sball, ŭara it-teatru daħal f 'il camra ta' certu Alun u billi hu trux ma samax u la il chelb jinbaħ li chien hemm f 'il camra u lankas it-theddid ta' Alun li ħasbu ħalliel; u għalhecc baka dieħel lejn is-sodda. Alun allura sparalu, laktu f 'kalbu u firxu minn tulu. Lil Alun arrestaŭh iżda milli jidher ma għandux tant ħtija.

Fl-Inghilterra għamel riefnu li jŭaħħax bi ħsara cbira f 'il gżira Man. Il vapur *Ellen Vannin* gie mitfugħ fl-art, xpaccat fi tnejn, u ŭara għerek b'sebgħa u tlietin mitlufa. Għerek ucoll il vapur *Thistlemore*, li chien sejjer għal Cap, b'ħamsa u tlietin ruħ mitlufa.

Marija Mallet, coca, ŭirtet minn għand ħuha li miet fl-America erba mija u tmienja u sittin miljun franc (cull miljun ijsarraf erbgħin elf lira tagħna) u b'il ħasda li ħadet meta taħha l-aħbar ħassa ħażin u l-agħda mietet. Il ŭirt sejjer jaka fuk kraba f 'il bogħod.

F'il Ġappun għamlet burraxca kaŭŭija ħafna li għarrket frejgata ġappuniża b'in-nies b'collox.

F'Cettinji, belt capitali ta'l Montenegru, iffucilaŭ ħames fizzjali talli icconfoffaŭ contra is-Sultan ta' hemm li hu missier ir-Regina Elena ta'l Italja.

F'il Germanja, fi sptar ta'l genn, tefgħu f'il caldarun ta'l ichel il velenu u 547 ruħ geŭ ivvelenati. Tnejn mietu u 68 jinsabu ħażin.

Fernandeme, ŭieħed minn daŭc il kalbiena li kiegħdin jitilgħu fl-areoplani biex jistudjaŭ il vjaġġi fl-arja, ŭaka f 'Nizza minn għoli cbir ħafna u sar frac.

Il Cumpannija ta'l caŭcaŭ « Cadbury » għamlet caŭża ta' libell contra li *Standard* talli makdar il caŭcaŭ tagħhom u dana il ġurnal giè iccundannat għal multa ta' tliet ħabbiet biss.

Da'l ġranet fi Trafalgar Square ta' Londra, il-Liberali għamlu *meeting* cbir ħafna contra il Camra ta'l Lordi billi daŭna, bla ma għandhom dritt, indaħlu f 'in-nefka ta'l flus ta'l pajjis, ħaġa li għandhom jindaħlu fiha biss il Membri ta'l Camra ta'l Comuni, li tirrappresenta il poplu. Dina il gŭerra bejn il poplu u il-Lordi għejja kalila ħafna u ŭisk nibża li il Camra ta'l Lordi sejjra ittir fl-arja billi il Poplu Ingliż ma tantx ijħalli min jindaħallu u jirfislu id-drittijiet tiegħu. Il Parlament sejjer jinħall biex jaraŭ jecc il poplu jridx lil Liberali u il programm tagħhom; u nifhem li jerġgħu jitilgħu huma billi il programm tagħhom hu favur ta'l fkar u contra il ħafna gid li għandhom il Lordi.

L-Elettricisti li hemm impjegati fl-Opera ta' Parigi, ftit żmien ilu talbu xi żieda f 'il paga, iżda l-impressarji ma taŭŭilhomx. X'għamlu daŭna it-talin? Stenneŭ li da'l ġranet intagħtat serata b'il Faust ad unur ta'r-Re Manŭel ta'l Portugal biex ijgibuha fejn riedu. Malli niżel is-siparju ŭara l-eŭŭel att daŭna l-elettricisti żammeŭ id-daŭl elettricu fuk il palc u ħeddu lil l-impressarji li jecc ma jatuhomx iż-żieda li talbu jitfu il bkija ta't-teatru u jħallu l'ir-Re u lil cull min chien hemm f 'id-dlam. L-impressarji sabu irŭieħhom bi spalljehom ma'l ħajt u chellhom iciedu u b'hecc l-elettricisti għaddiet tagħhom billi għarrfu jaħsbuha tajjeb.

Il vapur Argo għerek f 'il Bajja ta' Talamook u erbatax ir-ruħ bakgħu mitlufa.

Ciclun kaŭŭi ħabat fuk ix-xtut ta'l Portugall u għamel ħsara cbira ŭisk. Dgħajjsa ta's-sajt marret fl-art f 'Santa Marija Pico u il għoxrin ruħ li chellha fukha għerku collha.

Fl-Isvizzera, camriera li chienet faddlet xi erba mitt lira m'ix-xogħol tagħha krat f 'gazzetta li hemm ġuvni proprietarju ta' lucanda li ried jiżżeŭŭeġ ma' ŭaħda li għandha xi ħaġa ta'l flus. Dina tħajjret biex minn camriera issir proprietarja, chitbitlu, iltakgħu f 'il Belġju biex jixtru il-lucanda bejniethom u biex tcun togħġob lilha u ingħoġbu. Chif chienu riekdin il ġuvni serkilha il flus u ħarab. Tistgħu taħsbu chif bakgħet b'ħalka miftuħ dic ix-xebba chif stembħet; iżda ŭaħħlet f 'rasha li għandha titħallas minnu u il vendetta ta' mara hi kalila. Bakgħet għal żmien tŭil takra l-avvisi ta'ż-żŭieġ sa chemm sabet ŭieħed l-istess bħal tagħha, gegħlet ħabiba tictiblu u kaltlu li għandha elf u mitejn lira u chellhom jiltakgħu il Germanja biex jixtru il lucanda. Iżda baka b'ħalku miftuħ il ġuvni meta f 'loc li ra l'ix-xebba l-oħra li għal taparsi riedet tiżżeŭŭġu sab lil camriera li chien daħak biha u m'hux ŭieħidha, iżda b'il pulizija magħha li arrestatu u issa jinsab arrestat biex ijħallas il-laħam ta'l kerk tiegħu.

L-Arciskof Amette ta' Parigi ħareġ pastorali contra il ħafna cotba ħżiena li kiegħdin jitilku f 'idejn it-tfal fl-ischejjel ta' Franza. Xi professuri milli chitbu daŭc il cotba ħarrcuh għa'ddanni u talbu is-somma ta' erba mit lira cull ŭieħed biex ijciedu il caŭża. X'għarucaża!

Bogħod minn Malta.

(Jissocta minn numru ta' kabel.)

Il vapur-ta'l-art fi Franza jkum xi 18 il centesmu f'il *prima classi*, 12 f'is-*seconda* u 8 f'it-*terza* cull mil. B'hecc meta tcun taf chemm il mil hemm bogħod minn belt għal oħra tcun taf bejn ŭieħed u ieħor x'għandec tonfok. F'il vaguni tista tpejjep jecc ma jcunx hemm xi ħadd li ma jitolbocx li ma tpejjipx; f'bosta vapuri-ta'l-art hemm vaguni apposta għal daŭc li jpejjpu. It-treni *express* jiġru minn 35 sa 45 mil f'is-siegħa; l-oħrajn xi in-nofs biss.

Għal min ma ivvjaġġax ŭisk jeŭ katt ma ivvjaġġa l-Agenzija ta' Thomas Cook li hemm fi Strada Rjali, kuddiem it-Teatru, tisŭielu ŭisk; u tisŭa ucoll għal min ivvjaġġa ħafna billi tista tnakkaslec ħafna taħbit u csir-ir-ras fi ħŭejjeġ li biex takdihom jieħdulec ħafna żmien u xi dakkiet taktiegħ il kalb ucoll. Ma' dana irrid inżid li fl-uficċju ta' Cook ta'l Belt tagħna hemm bħala impjegati żeŭġ żgħażaħ tant dħulin u cducati li tieħu gost tasseŭ titchellem magħhom u li huma dejjem imħejjijin biex jisthulec għajnejc u jakduc f'dac collu li jista jisŭielec biex tivvjaġġa b'irħis u bla taħbit. Mela kabel tfasslu minn rascom xejn morru għandhom u ħalluhom ijfehmucom huma. Ta' dana ma tħallsu xejn u ma tintrabtux iżda jista jcunilcom ta' gid cbir bħal ma chien għalija.

Meta tridu tmorru Franza kabel ma tieħdu biljett ma' vapur franciż, u l-actar jecc ma tcunux imgħaġġlin ħafna biex titilku, staksu għand Cook jecc ijcunx hemm gejj xi vapur ta' *City-Line* għaliex m'hux biss tonfku ħafna ankas f'il passaġġ iżda issibu irŭieħcom ħafna aħjar tant fl-ichel chemm ucoll f'il cumdità u fl-indafa ta' abbord. Barra minn dana billi il vapuri ta's-*City* huma collha cbar ferm li taħseb li kiegħed fuk belt, meta il baħar jaħkar f'il Golf ta' Ljun ma jkagħbarcomx ŭisk u dana għandu jati casu ħafna cull min il baħar jagħmillu id-deni. Fuk il viaggi *circolari* ma bi ħsibnix nitchellem biex ma intaŭŭalx, biss min ijrid jaf xi ħaġa fukhom Cook ijfehmu collox u aħjar minni. Għalhecc sejjer biex nibda ftit ftit niddescrivilcom il bliet u il ħuejjeġ sbiħ li rajt b'it-tama li tieħdu pjacir.

MARSILJA.

Din hi it-tieni belt ta' Franza għal cobor, għal cummerċ u għa'n-nies li fiha li jlaħħku in-nofs miljun. Il bidu tagħha chien xi sitt mitt sena kabel Cristu u sejjħulha *Massilja*. Il Massiljani cotru u chibru f'is-setgħa u billi chellom taħt idejhom ŭieħed m'il isbaħ portijet ta'l Mediterran saru f'kasir zmien, ŭaħda m'il akŭa ġnus ta' fuk il baħar. Tħabbu ħafna ma'r-Rumani. Iżda xi ħamsin sena kabel Cristu ŭakgħu b'il belt Marsilja b'collox taħt idejn Ġulju Cesari. Tacitu, il cbir storicu ruman, ijgħarrafna li f'dac iż-żmien Marsilja chienet ġa imxiet ħafna f'it-tagħlim u li chellha ħafna tempji sbiħ għal l-allat billi dina il belt chienet għadha imdallma m'il kerk ta'l Paganesmu.

It-tŭemmin nisrani gie imxerred f'Marsilja minn San Vittorju f'it-tielet seclu; iżda hemm min ijrid ijgħid li l-eŭŭel ŭieħed li daħħal hemm hecc it-tagħlim ta' Cristu chien San Lazzru ħu il Madalena. Meta ŭaka l-Imperu Ruman, Marsilja għaddiet taħt il ħacma ta'l Visigoti u ta'l Franchi u ŭara ta's Saracini li ħarbtuħa. F'is-seclu għaxra reġgħet refħet rasha taħt il ħacma ta'l Visconti ta' Marsilja. Fl-1218 ħelset minn taħt idejhom iżda ŭara ŭakgħet taħt il madmad ta' Carlu t'Angiò. Fl-1481 ingħakdet ma'Franza iżda żammet il privileggi tagħħa, li geŭ lilha imneħħija fl-1660 m' is-Sultan ta' Franza Lŭigi Erbatax. Fl-1720-21 il pesta ħacmet fuka bl-icreħ.

(Jissocta.)

Il Malti għal Maltin.

(Jissocta minn numru ta' kabel.)

« Bufula chiel nemusa, **farfar** ġŭienħu u beda jgħanni. » X'ijfisser dan il proverbju? Meta ŭieħed għa'x jara sold f'idu jibda jagħmel ħafna fanfarunati biex imbagħad jarġa jaka għal ħabba ta's-Sultan bħal kabel.

Farru—atomu, farca; il kamħ mitħun oħxon.

Farlu—munita antica li ma tingħarafx x'inhi « Sibt farlu f'tokba. »

L-antichi chienu jgħidu « it-tnax **fattam** » igifieri ma't-tnax il xahar għandec toftom u ma traddax iżjed għaliex il ħalib ma jibkax tajjeb.

Meta ŭieħed jibda jakla minn żniedu ingħidulu: « X'inti **tfattar** »—Xi tfisser? M'hux jagħmel il ftajjar iżda jinterpreta scond il fehma tiegħu; għaliex **tfattar** tfisser tinterpreta. Ingħidu ucoll: « il fomm **jiftar** il kalb « igifieri meta ŭieħed jitchellem tara x'għandu f'kalbu.

Fatra tfisser ucoll ticser is-saŭma biex tiecol; u minn haŭn gejja **ftira** għaliex chien ijcun l-ichel li bih l-antichi chienu joftru.

« Dic il mara **faxxa** »—ħoxna ħafna donna żenbil.

Fdeŭŭxa—sponża. Semmeŭ hecc il għagin għaliex meta jsir ijcun donnu sponża. Missierijietna chienu jgħidu « Il karib ma'l karib bħal fdeŭŭex ma'l ħalib, » igifieri li il kraba jmorru tajjeb ma xulxin bħal ma huma tajjbin ħafna il fdeŭŭex imsajjra b'il ħalib.

Fiddien—art li fiha ħafna ħamrija u għalhecc għammiela ŭisk. L-oksma ta'l Gran Mastru chienu jgħidulhom il « **Fiddien**; » u hemm il proverbju li jgħid: « m'il **fiddien** il kamħ joħraġ b'il **chejjiel**, u il koton joħroġ b'il **ŭeżżien**. » (*chejjel* dac li jchejjel; *ŭeżżien*—piżatur.)

« Il ħŭaħ beda **jitfelles** » joħroġ l-inŭar. Minn haŭn **feles** ta'l għuda.

Fell—dell ħażin. « Cull fejn ijmur ijgib il **fell**. » Dac li aħna ingħidu **dellu** ħażin actarx ijmissu « **fellu** » ħazin.

Tfellec—ma iżżommx it-tmun sod jeŭ il moħriet dritt u id-dgħajjsa jeŭ il moħriet jibdgħu jixxenglu issa l-haŭn u issa l-hemm; ma taħdimx sod.

Felk—il ħadid li fih chienu jorbtu sakajn l-irsiera. «Min ijħobb is-serk; ijsib sakajh f'il felk. »

Tifni—tindebolixxi. « Il għali fnieni. » « Mifni b'id-deni. » « Inħossni fieni »—debboli.

Tifreħ—tagħmel il frott.

Tferken—tħaŭŭad in-nar; **ferkun** dac li jħaŭŭdu in-nar bih.

Ferfur—il caboċċi meta ma tagħkadx seŭŭa, għaliex tħalli il ŭerak **ijferfer** ma'r-rieħ.

Ferfura—bandalora.

Tferkex—tobrox l-art bħal ma jagħmlu it-tigieġ jeŭ iż-żŭiemel.

Tfernaħ—tkabbad in-nar kaŭŭi. Sibniha ucoll **tfernak**.

Fergħun—xitan. « Dan x'fergħun hu ? ! » « Beda jfergħen chemm jiflaħ »—jidgħi. « Jokgħod għal ftit u imbagħad jibda jżerżak xi tfergħina » xi żelka.

F'il proverbju insibu « Alla **fettieħi**—xi tfisser ? **Tiftaħ** b'il malti antic **tipprovdi**; mela **fettieħi**—li jipprovdi. Ingħidu ucoll « Alla jagħlak bieb u jiftaħ mija » igifieri meta titlef xi post **jipprovdilec** il ħobż minn band'oħra.

(Jissocta.)

Għa'n - Nisa.

Meta tagħmlu xi darba xi pastizz ta'l-laħam u jinħarkilcom f 'il ŭiċċ la ticconfondux. Oborxu il ħruk bi ftit grazzja u ŭara li tħabbtu abjad jeŭ tnejn ta'l bajd għadduh bih seŭŭa u erġgħu daħħluħ f 'il forn sa jiħmar u taraŭ chif meta iġgibuh fuk il mejda ħadd ma jinduna xi ġralcom.

Fl-Aŭstrija ħarget ligi li biha in-nisa jistgħu m'hux biss jidħlu fl-Università biex jagħmlu il cors ta'l Medicina iżda jistgħu ucoll jilħku Professuri jeŭ Assistenti.

Jecc tcun imbuccajt xi rieħ kaŭŭi u trid teħles minnu malajr għejn ruħec billi tiecoll frott imgħolli, ħut frisc u billi tixrob f 'il għodu u kabel l-ichel ilma sħun.

Jecc ma tridux li jiħmar imnieħircom u ŭiċċcom ma jintelix b'daŭc il ħafna ticchi suŭed la tilbsux velu.

Il curuna li tilbes f 'rasha ir-Regina Gulielmina ta'l Olanda tkum mija u għoxrin elf lira imħabba f 'il ħafna ħaġar prezzjus li fiha.

Meta jcollcom xi ugiegħ kaŭŭi fuk l-istoncu tagħhom jeŭ tcunu ħaddtu xi rieħ f'sidircom itŭu flanella f 'erbgħa, għaddsuha ġo'l misħun, agħsruha, itfgħu fukha cuċcarina spirtu ta't-termentina u kiegħduha fuk fejn hemm l-ugiegħ u taraŭ chif jerħilcom malajr. Jecc ijcollcom ugiegħ ta' ras ippruvaŭ tagħmlu l-istess ħaġa fuk il cozz ta' għonkcom.

Meta timxu f'it-tajn u jiċċapsulcom id-djul ta'd-dublett katt tfittxu li tneħħuh malajr għaliex jidħol actar il geŭŭa u jcun agħar. Ħalluh jinxef seŭŭa u farfruh bi xcupilja; jecc jibkgħu jidhru it-tbajja aħsluhom bi sponża imxarrba fi ftit spirtu u taraŭ chif ijmorru.

Meta tgħaddu il ħarir kejsu li dejjem tagħmlu carta strazza fuk il-libsa biex ma ixxaŭŭtuhiex.

Għal nhar ta' gimgħa ippruvaŭ dana il past u taraŭ chif toħorġu cuntenti. Għallu ir-ross f 'il ħalib sa jsir seŭŭa; ħalltu miegħu il-laħam ta'l ħut ġa imsajjar, żeŭġ bajdiet imħabbta tajjeb u mimli żeŭġ imgħaref butir. Żid ftit melħ u bżar u itfa collox ġo dixx ŭara li tcun dlictu tajjeb b'il butir. Roxx f 'il ŭiċċ ftit frac ta'l ħobż u itfa ftit bcejjeċ ta'l butir oħra u aħmi sa jiħmar seŭŭa.

Dan hu past m'hux biss tajjeb ħafna iżda sustanzjus ŭisk ucoll.

Biex tcunu tafu jecc bajda hix frisca jeŭ le agħmlu hecc: Imleŭ tazza bl'ilma u ħollu fiha ftit melħ seŭŭa. Itfgħu il bajda f 'it-tazza u jecc tcun frisca tibka mimduda f 'kiegħ it-tazza. Jecc ma tcunx frisca tibda tintrafa il fuk minn naħħa ċatta tagħha sa chemm tkum b'il ŭiekfa jecc ijcollha ma'x-xahar żmien.

Jecc ijcolloc żarbun ijżakżak u ma tridux, agħmel ftit żejt ir-rigmu seŭŭa fi platt u għaŭŭem fih il kiegħan għal ġurnata sħieħa u tara chif ma jibkax ijżakżak.

Biex tnaddaf seŭŭa l-isponoż u jibkgħulec rotob agħmel hecc: Ħoll ftit acidu tartaricu f 'il misħun u aħsilhom tajjeb fih; laħlaħhom ŭara tajjeb fl-ilma chiesaħ. Jecc ma tiddubbax acidu tartaricu agħmel f 'locu il kares ta'l-lumi.

Lucija Levanzin Inglott.

TLAKKIT.

L-ogħla muntanja ta'd-dinja tlaħħak ħames mili u nofs u l-actar fond ta'l baħar li jafu bih hu ta' sitt mili.

Il pajjis li għandu l'iżgħar armata f'id-dinja għal cobor tiegħu huma l-Istati Uniti ta'l America billi għandom suldat ŭieħed biss għal cull għoxrin mil qŭadrat.

F'Welzen, f'Luneberg, hemm ligi li meta ir-ragel ma jidħolx id-dar sa'l ħdax ta' b'il-lejl jeħel nofs lira multa, li tinkasam ħames xelini lil martu li tmur tirrappurtah u ħames xelini lill Gvern.

Fi Franża t-Isfel hemm belt żgħira li jisimha Saint Marttin. Il membri ta'l municipju ta' din il belt huma collha ta' familja ŭaħda u collha jgibu il cunjom ta'Guigo.

Scond il calclu li għamel ŭieħed għaref franciż bniedem li jgħix ħamsin sena jcun rakad fihom xi sitt t-elef ġurnata, mexa xi tmien mija, ixxala xi erba t-elef; ħela fl-ichel xi elf u ħames mija, marad fihom għal xi ħames mija, chiel fihom xi sbatax il elf libbra ħobż, xi sittax il elf libbra laħam, xi ħames t-elef libbra bejn ħaxix, bajd, ħut u xi ħŭejjeġ oħra u xorob fihom ma dŭar is-seba t-elef gallun, bejn ilma, imbit, birra jeŭ xorb ieħor.

F'Lisbona, belt capitali ta'l Portugall, ma ilux mietet certa Susanna O'Hagan li chienet ilha seftura ma' familja ŭaħda għal sebgħa u disgħin sena u li bakgħet tħit bla nuċċali sa'l aħħar.

F'il « *British Medical Journal* » krajna li fl-America, fl-aħħar tliet snin, b'il-logħob ta'l *foot-ball* bakgħu mejjtin mija u tliettax il ŭieħed u bakgħu immancati elf, tliet mija, sebgħa u sebgħin.

L-acbar tank ta'l gass li haŭn f 'id-dinja hu actarx dac li hemm f 'il Broadford Road Gasworks ta' Manchester. Dana jasa ma'l għaxar miljuni piedi cubi ta' gass, u l-azzar li hu magħmul minnu jiżen tliet t-elef u ħames mitt tunellata; il ħadid li jitla u jinżel miegħu hu għoli 168 piedi.

Meta jaħrab xi żiemel katt la tilkgħuh minn kuddiem jeŭ m'il genb, iżda ibka iġri ŭarajh sa takbad ir-riedni u b'hecc tcun tista b'il ftit il ftit, iżommu.

L-acbar tank ta'l ilma (*reservoir*) li haŭn f 'id-dinja hu dac li hemm f 'Honor Oak, ftit bogħod minn Londra, biex jatiha meta jcun hemm bżonn l-ilma. Dana jasa sitta u ħamsin u nofs miljun galluni ilma; dan hu imgħotti u jgħatti ŭieħed u għoxrin *acre* art.

L-actar pajjis li fih jinħela faħam hu l-Inghilterra billi fih jinħela id-doppju ta' pajjisi oħra.

L-Iljunfant jaħdem minn mindu jcollu tnax il sena sa jlaħħak tmienin u jġorr tliet tunullati bħalli chiecu xejn.

Xi dakkiet meta sajjetta taħbat fuk siġra tagħmilha lakx li jtir f 'il bogħod. Tafu il għala? Għaliex is-sajjetta b'issħana tagħha tbiddel malajr l-ilma li jcun fiha is-siġra fi fŭar u dana jtertak iz-zcuc f 'elf biċċa billi ma jsibx ŭisa b'iż-żejjed fejn jokgħod.

F'iż-żraben barra minn Malta, miexi użu ġdid li meta jitkatta il kiegħ jeŭ it-taccun ŭieħed jista jixtrihom m'il ħanut u jŭaħħalhom hu bla tbatija ta' xejn.

L-actar kabar li kam ilus f'id-dinja hu dac li sar għal Maŭmettu f'il Mecca. Id-djamanti u il ħaġar prezzjus biss li jicsuh ijkumu ma'ż-żeŭġ miljuni liri sterlini.

F'Redcar, fl-Inghilterra, hemm *life-boat* (igifieri dgħajjsa biex issalva lil min ijcun kiegħed jegħrek) li hi l-actar ŭaħda kadima li haŭn f'id-dinja billi ilha taħdem għal erbgħa u sittin sena li fihom salvat għal ħames mitt ruħ.

L-acbar tieka li hemm fl-Inghilterra u actarx f'id-dinja collha hi dic li saret f'il Catidral ta' Liverpool li hi 67 pied għolja u 83 uiesgħa.

Is-Socjeta' ingliża li hemm f'Londra biex ixxerred il Bibbja, kassmet ma'd-dinja f'sena xi mitejn tunellata cotba makluba f'xi mija u tlietin ilsien.

Tigieġa tbid f'ħajjitha collha minn tliet mija sa ħames mitt bajda, u l-aħjar żmien li fih tbid l-actar hu meta ijcollha tliet snin.

Ghendus inbiegħ fl-Inghilterra b'1,575 lira biex ijnisslu minnu f'ir-Republica Argentina.

Bastiment ta'l güerra illum ijdum ijservi għal ħmistax il sena biss; dari chien ijservi għal disgħin jeŭ mitt sena kabel jiscartaŭh.

Min ijrid jircheb il bicycle għal żmien tŭil jeŭ għal xi tiġrija ma għandux jiecol laħam iżda frott u ħalib biss.

F'Dornbirn hemm sptar għa'x-xjuħ bħal Imghieret tagħna. Ftit ilu ragel ta' tmienin u mara ta' tnejn u sebgħin sena li chienu miġbura f'dana l-isptar riedu jiżżeŭġu u billi ma ħalleŭhomx ħarbu fl-imchien u iżżeŭġu. Ŭara tmien t-ijiem reġgħu marru jitolbuhom li jdaħħluhom m'il ġdid fl-isptar għaliex chienu nefku f'ix-xalar sa l-aħħar sold li chellhom.

Il Cafiri li jaħdmu f'il minieri ta' Kimberley ta'l Africa t'Isfel jisirku ma' tul is-sena ma'l mitejn u ħamsin elf lira djamanti biex ijbiegħuhom b'il moħbi.

CRONOLOGIJA TA' MALTA.

Dicembru.

20—1501. Laħak Iskof Fra Anton Corsetto.
21—1581. Miet il Gran Mastru La Cassiere, f'Ruma.
22—1799. Taktigħa kaŭŭija bejn Maltin u Franciżi.
23—1797. Giet icconsagrata il Cnisja ta'l Assunta ta' **Ħal Lija.**
24—1789. Ħarġu it-tisŭijiet li għamel il Gran Mastru Rohan f'is-Sanità.
25—1798. Tixŭixa kaŭŭija contra il Franciżi.
26—1498. Is-Sultan Ferdinandu ġedded il privileġġi ta'l **Maltin.**

L-« English and Italian School » hi ŭaħda m'il aħjar li hemm ġo'l Belt għal min ijrid ijgħallem l-uliedu seŭŭa biex jidħlu il Liceo, it-Tarżnar jeŭ is-Siminarju. F'dina l-iscola jgħallmu il bravi Sacerdoti Gaŭci, Darmanin u Psaila-Cumbo li m'hux biss huma intelligenti ħafna iżda huma ucoll imħarrġin fl-aħjar schejjel u għalhecc jafu jakdu dmirhom tajjeb.

Missierijiet, mela ibagħtuhom hemm u ma jibdielcomx.

IS-SAĦĦAR FALZUN.

(*Jissocta minn numru ta' kabel.*)

Imgħaŭŭem f'daŭna il ħsiebijiet collha Ħamid beda riesak lejn il Mosta ġmielu. Għadda minn kuddiem dic il cnisja żgħira li hemm mibnija ġo ħofra cbira f'il ħajt, imkaddsa lil San Paŭl, l-eŭŭel eremita. Dina il cnisja hi ŭaħda m'il ekdem li għandna f'pajjisna u jgħidu li f'il cmajra li hemm mibnija ŭarajha għammru xi eremiti li chienu ħatru dac il-loc imŭarrab biex jistgħu jkattgħu ħajjithom f'it-talb u f'il kdusija. Fuk ŭieħed minn daŭna l-eremiti bakgħet nieżla, minn fomm għal ieħor, dina il ġrajja, igifieri li, fi żmien ilu ħafna, xi nies m'il Mosta chienu taŭ irŭieħhom għal ħażen u dlonc chienu jfittxu dac il ŭied imŭarrab biex jistru dnubiethom. Dac l-eremita intebaħ u chien ta' cull darba jċanfarhom u jfaccarhom f'il killa t'Alla. Fl-aħħar xebbagħhom sa imnieħirhom u ingħakdu kakotxa biex jaraŭ chif ijgħerrxuh minn hemm u jeħilsu minnu. X'sefsfilhom brejbes? Billi f'il għar fejn tinsab dina il cnisja li semmejna hemm nixxigħa ta' ilma safi u li minnha chien jixrob l-eremita (u li jgħidu li meta ħaslu xi trabi morda fiha fieku minnufih), ŭebblu mara ħażina biex tmur taħsel xi ħŭejjeġ hemm u li ŭara għandha tŭakkagħhom fl-art. Jecc l-eremita joħroġ minn camartu biex ijgħinha tiġborhom, din chienet miftehma li għandha tibda tŭerżak u tgħid li l-eremita nibixha; jecc ma joħroġx ijgħidu li chien ta' kalb ħażina, li ma jħobbx jati dakka t'id lil għajru, u jagħmlu dac li chienu ippinzillaŭ f'moħħhom. Hecc ġara; meta dic il mara ŭakkgħet il ħŭejjeġ fl-art, dac il kaddis eremita ħareġ biex ijgħinha tiġborhom, iżda baka miblaħ fih in-nifsu x'ħin semagħha tŭerżak b'gargi ta' cerna u x'ħin beda jara ħierġa minn taħt il ħarrub nemmelija ta' Mostin, irgiel u nisa, jŭaddbulu il gebel. Fehem malajr x'chienet il biċċa u telak jiġri chemm jiflaħ l-isfel biex jaħrab minnhom. Iġri u gib min jiġri iżda għal xejn għaliex daŭc il frieghen ta' Mostin bakgħu nieżlin jiġru ŭarajh, ijŭaddbulu bla ħeda il gebel għad li ma laktuhx seŭŭa bl-ebda ŭaħda minnhom. Fl-aħħar ŭasal f'xatt il baħar u haŭn il Mostin imleŭ żakkhom b'il ferħ għaliex billi ħasbu li ma chellux fejn jista jiġri actar chienu sejjrin jakbduh taħt difrejhom u jtertkuh bcejjeċ. Iżda arralhom, għaliex dac l-eremita meta ra hecc firex malajr f'ŭiċċ il baħar il mantell li chellu fuku; ŭakkaf il ħatar, li chien jistrieħ fuku imħabba fi xjuħitu, bħal arblu, tala fuk il mantell u beŭŭeġ daks li chiecu chien miexi fuk dgħajjsa.

Daŭc il Mostin meta raŭ dac il għageb ijsir kuddiemhom nidmu m'il għamil tagħhom, inxteħtu għa'r-rcopptejhom u bdeŭ b'chemm chellhom ħila, jitolbuh maħfra u jraħħmulu biex jarġa jigi l-ura. L-eremita ma tahomx ŭiden u baka sejjer għal rieħu. Hemm min ijrid ijgħid li dac l-eremita kaddis baka sejjer il Kala ta' Għaŭdex fejn katta il bkija ta' ħajjtu f'għar hemm u fejn miet magħdud minn cullħadd bħala kaddis u fejn ijgħidu li għamel, sa ŭara meŭtu, ħafna għeġubijiet. Hemm min ijrid ijgħid ucoll li dac l-eremita chien San Corradu u li minn hemm mar f'Notu fi Skallija, fejn miet ta' kaddis. Dac li nafu sgur hu li dic il cnisja żgħira dejjem chienet miżmuma bħala ŭaħda m'il egħżeż li għandha għal kdumija tagħhom* u għalhecc Ħamid meta għadda minn kuddiemha mil ircopptu, għedŭed talba u sallab ġbinu; u ftacar li żeŭġ iljieli kabel, minn dic l-istess triek chienet għaddiet Marija

* *Akraŭ fuk dina il cnisja il* **Patri Pelaġju,** *il manuscritti li hemm f'il Biblioteca Pubblica ta'l* **Patri Manduca,** *l-***Abela** *u* **Ciantar,** *il* **Ferris** *u oħrajn.*

għaxja fi ħdan il Cavalier meta serakha, u għaddeŭ ucoll Ambroġ u sħabu biex marru f 'San Paŭl-ta't-Tarġa sabuha u ħatfuha m'id-dŭiefer ħorox tiegħu. Il ħsieb li Ambroġ chien għadu jfittxu gegħlu jħarrec riġlejh u l-actar billi chellu mitt sena sa jarġa jigi fejn Carmena ħalli ma jħallihiex ŭieħida ma' Fatma billi baża li sata jintebaħ xi ħadd li tinsab hemm moħbija sidtu u jinkala xi saram.

Biex ma jifredx il Mosta baka għaddejj m'ax-xakliba ta'l Ŭied, minn ħdejn il cnisja ta'l Isperanza, cnisja oħra għażiża u kadima ŭisk u li jgħidu li l-eŭŭel darba li chienet mibnija fuk dac il għar giet icconsagrata minn seba iskfijiet li chienu niżlu f 'Malta billi il bastiment li chienu fuku chien mar fl-art u tchisser f daŭc l-inħaŭi.* Dina chienet tonda u żgħira. Dic li hemm illum imbniet imħabba f 'dina il ġrajja li sejjer insemmi li jgħarrafna biha il Cav: Ferris ** u li għadhom ijsemmuha xi Mostin xjuh ucoll:—

Darba in-naħħa ta'l Benŭarrat chien hemm bidŭi kiegħed jaħdem f 'ir-raba b'martu u b'uliedu, fosthom xbejba. F'dakka ŭaħda raŭ gejjin għal fukhom xi Toroc biex jakbduhom u jġorruhom irsiera. Il bidŭi u niesu tbellħu b'il biża u telku jiġru b'chemm chellhom ħila, katta bla ħabel, lejn il Mosta. It-Toroc gibdu għal ŭarajhom bla ma katgħu xejn kalbhom. Iġri u gib min jiġri, jilħegu u b'nifshom maktugħ, il bidŭi u l-oħrajn ŭaslu il Mosta iżda ix-xebba, billi ma felħetx tiġri dakshom bakgħet l-ura. It-Toroc għamlu għaliha għaliex hi chienet l-aħjar priża u lebbtu chemm felħu għal ŭarajha. Iżda f 'dakka ŭaħda Alla ma għamilha: għiebet u għad li it-Toroc fittxeŭha chemm felħu ma sabuhiex u billi stenneŭ li, imħabba f 'il għagħa li kajjmu il bidŭi u uliedu, il Mostin chienu sejjrin joħorġu jaħbtu għalihom u jieħdu lilhom irsiera, reġgħu daŭŭru denbhom l-ura infoscati f 'demmhom għaliex tilfu dic ix-xbejba maltija minn taħt idejhom

Tafu xejn fejn staħbiet? F'il għar li chien hemm taħt il cnisja il kadima u li chien micsi b'it-torsin-il-bir u għalhecc it-Toroc ma intebħux biha. Chif chienet imbeżżgħa gozz t 'rocna ta' dac il għar, tistenna minn ŭakt għal ieħor li taka taħt idejn l-egħdeŭŭa ta's-Salib, għamlet ŭiegħda li jecc teħlisha b'ŭiċċ il gid tibni m'il ġdid dic il cnisja b'it-talb u hecc għamlet, u tellgħet il ġdida fuk il kadima li chien hemm kabel. ***

Ħamid raġa mìl ircopptu u sallab ġbinu kuddiem din il cnisja u gibed lejn it-Torri Cumbu f 'ejn it-Toroc darba telgħu u serku is-sabiħa għarusa ta'l Mosta lejliet it-tieġ tagħha. U dana ġara fl-1526 meta chien Ħachem Pietru Falzun, karib Carmena, u ġurati Nicol Sagona, Toni Cassar u Pietru De-Brancato, billi il cursar Rajjes Sinan resak il Benŭarrat b'erba xŭieni, niżżel in-nies tiegħu, tellagħhom cuti, cuti minn ġo Ŭied il Għasel u ħabat għal Mostin għal għarrieda u barra milli ħalla mejjta ġarr miegħu f 'il jasar ma'l erba mija.

Meta Ħamid ra li ħeles m'il Mosta u ma iltaka ma' l-ebda saram imgħaŭŭeġ kabad it-triek ta'l Imdina u ħadha actar b'in-nifs billi it-triek ħażina u stramana li chien għadda minnha chienet bdiet taktagħlu u tħaddillu riġlejh.

* *Dana jgħidulna Monsinjur Duzina f'il Vista li chien għamel fl-1575.*

** *Descrizione delle Chiese di Malta e Gozo.*

*** **Abela u Ciantar.**

(Jissocta.)

Naviża lil daŭc l-imsieħbin collha li bakgħu l-ura f'il ħlas għad li bgħatna ir-ragel bl-ircevuta chemm il darba li jecc ma jħallsunix sa'l aħħar ta's-sena nagħmillhom l-ispejjes SGUR.

A. Levanzin p.l.

BONI TA'L CONGO 1888.

B'il premju u l-imgħax ħamsa f'il mija; li jistgħu jittieħdu b'il ħlas ta' tant f 'ix-xahar. Il premji jitilgħu sitt darbiet f 'is-sena:— fi Frar, f 'April, f 'Ġunju, f 'Aŭŭissu, f 'Ottubru u f 'Dicembru, u fl-istess ħin, sa chemm jitla in-numru tagħcom tibkgħu tieħdu dejjem il ħamsa f 'il mija imgħax. Il premji il cbar huma sitt elef, erba t'elef, elfejn u tmien mitt lira barra minn 138 iżgħar u 4,000 rimborsi.

Daŭna il boni huma sbiħ ħafna għaliex jecc ma tirbaħx premji il capital żgħir li toħroġ jibka jiżdied bl-imgħax u b'hecc tcun kiegħed tagħmel l-aħjar negozju.

Min ijrid jaf xi ħaġa iżjed ijmur fi Strada Forni, 87 il Belt.

Min għandu xi **bolli użati** u l-actar ta' Malta biex ijbiegħhom jmur għand Barthelemy Pisani, il Belt, Strada Levante No. 150.

It-Tabib Carlu Ferrari ħalla certificat li fih kal li hu icura lil Vincenzu Ferrari li chien ilu għoxrin sena marid b'id-diabete u li għad li ipprova il medicini l-oħra collha katt ma sata jfiek. Fl-aħħar irraccomandalu il

FERMENTIN

u ŭara li użah għal xi żmien fiek għal collox bla dannu ta' xejn. Dina il prova ma hix jakaŭ b'iż-żejjed għalicom biex tibdgħu tużaŭ dina il medicina?

Il Chirurgu-Dentista Alfonsu Urso resak b'id-dar tiegħu actar l-isfel f 'il Pjazza ta' Raħal Ġdid u għalhecc issa jokgħod seŭŭa seŭ kuddiem il għajn. Cull min ijfittxu għal kliegħ jeŭ għa'x-xogħol ta's-snien barranin, li għalihom hu tant imfaħħar, ijsibu ŭara nofs inhar dejjem id-dar.

Min hu marid bl-Anemija (nakar ta'd-demm) u jrid ijfiek f'għoxrin ġurnata jieħu

L' ELIXIR

TA' S. VINCENS DE PAOLI

Is-Sur G. Muscat ŭara għaxar snin ugiegħ ta' ras kaŭŭi bla ma sata jfejku b'xejn ma't-tielet flixcun għaddielu collox. Is-Sur Rinaldu Perini ucoll fejjak l-ibnu, ma't-tieni flixcun, minn anemija kaŭŭija. Daŭna is-sinjuri ucoll li sejrin insemmu ippruvaŭh fukhom stess jeŭ fuk xi ħadd ieħor u ħarġu jiftaħru: Dr: Edward L. Vella; Dr. Paolo Sammut (Sliema); Prof: Dr: C. Sammut; Prof: Dr: G. O. Galea; Farm: C. Arpa; Farm: G. Gili; Prof: Dr: S. Grech; Onor: Dr: A. Pullicino; Dr: L. Albanese; Negte: G. Tagliaferro; G. Sultana; Ant: Diacono; Avv: Francesco Cardona u ħafna oħrajn.

Jinbigħ fl-ispiżżerija ta't-Tabib

FABRIZ BORG.—Il Belt.

267, STRADA REALE.

GHA'N = NERVUSI!

Meta tħossoc għajjien, kalbec seŭda, nifsec maktugħ, bla rkad u bla aptit, tisħon għal xejn; meta tara collox icreħ, cullħadd joboghdoc, collox imgħaŭŭeġ f'il ħajja u tibchi jeŭ tidħak għal xejn b'xejn ijcolloc dic il marda li jsejjħulha

NEVRASTENIJA

u jecc tasseŭ hemm medicina li tista tfejjakha jeŭ li tagħmillec ħafna gid hi

L=ANTINEVROTICU

TA'L

Prof: DE GIOVANNI

li chiteb l-isbaħ opra fuk dina il marda, u li giet imfaħħra ħafna m'il aħjar tobba ta'l Italja. Timbiegħ fi fliexchen għand

l-Ispizzjar ALFREDO CUMBO

ta' kuddiem il Club ta' Strada Rjali ta'l Belt.

IPPRUVAUHA! GID TISTA TAGHMEL BISS.

Min ijrid ijdaħħal il gas jixtri calamiti jeŭ kniepen elettrici u ijrid min ijŭaħħalhomlu jeŭ ijseŭŭihomlu seŭŭa u bi prezzijiet ħelŭin ijmur għand **Enricu Calleja**, 43 Sda. Sta. Lucia, il Belt.

Tridu tpejjpu sigarretti m'il aħjar u m'il orħos?
Ixtru is-sigarretti "Special" ta' Alfredo Caruana ta' Ta's-Sliema li jimbigħu f'il ħŭienet principali.
F'daŭna is-sigarretti hemm l-armi ta'l cunjomijiet.

Min ijcun ijrid jircanta xi hag'a u jrid jitlakha f'idejn seuua b'garanzija talli jcollu bi flus kieghdin l-Anglo Egyptian Bank, u b'il ftehim li sa jumejn uara il bejgh ghandu jatic il flus, li jcunu dahlu f'idejc; u ma dana bi drittijiet l-actar moderati imur ghand

Is-Sur DIOMEDE AZZOPARDI

TA'

STRADA RJALI, Nru: 10A. IL BELT,

fejn ijsib ucoll ghal bejgh cull xorta ta' mobbli u fajjenzi, g'odda u seconda man, bi prezzijiet irhas tasseu.

Tè Ta Ceylon 'MARAVILLA'

IPPREMJAT B'GHAXAR MIDALJI
TAD-DEHEB
GHAL
KAUUA IT-TOGHMA U IS-SAFA TIEGHU

JINBIEGH 1/6 & 1/8 IR-RATAL

GHAND L'AGENTI F'MALTA

C. CAMILLERI & SONS

50 STR. MERCANTI IL BELT

CAMPIUNI TA DAN IT-TÈ JINTGHATAU B'XEIN.

In-"Nahla" tistampa ruhha fl-Istamperija "EMPIRE PRESS" ta's-Sur Critien fi Strada Magazzini, Nru. 8, il Furjana fejn ijsir ucoll cull xorta ta' xoghol ta' stampa b'ir-rekka collha u bi prezzijiet irhas ferm.